

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que a Catalunya desempenyin càrrechs públics: volem Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereixi a la organizació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contri-bucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsoresa presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

NO HI HA REMEY

No hi ha remey pera l'Estat espanyol. El devassall de discursos parlamentaris, el teixir y desteixir projectes, els repetits propòsits de reorganització dels serveys públics, tot plegat no es res més que fum, no es res més que emanacions pestilentas d'un estat de coses en descomposició.

La gran lliçó de la perduda de las colonias que per un moment feu obrir els ulls al país y provocà en los seus directores un seguit de promesas d'esmena, no servís de res. El caràcter, constant, de la rassa dominadora surt altre volta y ni las lliçons de la experien-cia, ni l'escrèdit d'una política suicida, ni l'estat pahorós del país, pot ferlo cambiar de camí. Ja ho diu-hen els mateixos, *genio y figura hasta la sepultura*. Y a n' aquesta s'hi va y de pressa. La bescantada revolució de *abajo* que havia d'enderrocar tot lo corcat y edificar de nou y solit, ja veyem en que ha parat. No s'ha de fer més que observar las discussions, enverinadas, personals y xorcas del Congrés espanyol. Si algún bon propòsit s'ha manifestat, si algún diputat (cas raro) ha mostrat el desgavell senyalant ensemple el remey, s'han contentat ab felicitarlo quan no l'han escoltat com qui sent ploure.

Y lo mateix ha passat a la célebre *revolució de arriba* que tant preconisà desde la oposició un senyor que are es ministre. Allavors en Maura demostrà clarament la inutilitat dels gastosexecucius que 's feren pera adquirir l'esquadra que tant lluhit paper representa a Cavite y Santiago, dihent que 'ls 2 ó 300 milions gastats en aquella eran lo mateix que si s'haguessin tirat al mar. Donchs are aquet senyor defensa la construcció d'una nova esquadra que no costará menos de 700 milions y que indubtablement tindrà 'l mateix fi que l'altre.

Y tot es aixís. Ja 's tracti de la qüestió d'ensenyansa que aviat farà tornar bojos a pares, catedràtics y deixebles, pel desgavell que hi regna, ja la qüestió obrera que sols saben resoldre a tiros, ja la econòmica que arreglan augmentant els tributs y creant nous impostos, tot va pel mateix istil.

Lo mateix a las indefinidas insinuacions descentralisadoras que als enèrgichs clams demanant l'autonomia de las nacionalitats que forman l'Estat espanyol responen de Madrid ab novas lleys uniformistas y despoticas: per tot veuhem la *hidra del separatismo*. Mes, es ben segur que surtirán ab la seva. Tan voldrán uniformar, tan voldrán igualar que al últim comensant per la meseta central tot quedarà net, lliis, sense arbres, sense vida, sense ombres, tot assolat y mort com aquelles terras del Assia central que avans eran riquissims imperis.

Alerta companys!

UE 'n son de miserables las llyutas políticas y que n' es de llògica la seva baixesa!

Tothom se fa creus y tothom se lamenta de lo que succeheix actualment a Valencia per exemple, ab mòtiu de las llyutas de partit y ab tot y veure lo qu' està passant y las armas indignes y rastreras de que 's valen els partidaris de una y altre banda, ningú sab convencers encare del origen de la llyuta, que no arranca pas de las bonas ó dolentas cualitats dels contrincants, sino dela mateixa existencia del partit. Sols cal mirar arreu pera veure els mateixos odís y las mateixas rancúnias de partit, exteriorisadas ab mes ó menos forsa, ab mes ó menos prudencia, ab mes ó menos cortesia, ab una forma ó altre, pero ab la mateixa miseria, ab idéntica petitesa.

Per tot arreu hont hi ha partits polítichs, per tot arreu hont hi ha aquest femers d'ambició que persegueixen la adquisició del poder per medis legals, per que la pell no 'ls perilli, per tot arreu hont hi han polítichs y política hi ha també en el fons l'ombra de Valencia que llença als homes els uns contra 'ls altres. Y tot perque? no pas per cap ideal d'emancipació, no pas per cap fi de llibertat, no pas per deslliurar a la humanitat de cap de las mil y una vexacions que li pesan com llosa de plom, sino pera ensenyar a tothom, els d'una banda y els de l'altre, que viuen en la miserable condició de vestir la llureya d'un home y de ferli d'escambell pera proclamarlo senyor y donarli 'l dret del fuet pera blavejarlos la esquena.

No es pas a Valencia sol, no es pas a Barcelona, no es pas en cap localitat determinada ahont las llyutas polítichs hi tenen el seu lloch, sino qu' es per tot arreu ahont hi han partits polítichs, y aixó es, perque no 's llyuta per la noblesa de cap ideal sino per la miseria dels homes, y està clar, tot el remat de bens que 's vesteix ab el nom del cap visible, del quefe, sigueix inconscientment a n' aquet, afalagantlo en sa ambició, xipollejant ab sas miserias, fentli sempre d'esqueneta. Per aixó en tots els partits, un cap desaparescut el quefe, perdut el pastor, el remat se disgrega per més que visqués congregat en nom d'un ideal. Varen donar el pasaport a n' En Cánovas, y el partit conservador va disgregarse; morí En Sagasta y el partit liberal se convertí en un cau de rahons; baixá a la tomba En Pi y Margall y ab tot y ser el partit federal el menos contagiad, la ambició dels immediats ensenyá tot seguit l'orella, morí En Robert y el regionalisme, que no té cap idea fixa, comensá a tambalejar decantantse a la dreta ó a la esquerra segons las circunstancias, aliantse ab tothom prescindint de localitat, mentres ab la corxora 's pogués fer números.

Y tots els partits actuals, com tots els partits passats, tindrán el mateix fi cuan el fi del pastor que 'ls

mena sigui un fet; el perill d'avans existeix avuy y existirá sempre mentres hi haigun agrupacions polítichs que persegueixin la consecució d'una cosa tant ridícula y passada de moda com es el poder, com es l'assoliment del lloch del amo, al que desde la oposició tots maleheixen.

Mes a Catalunya hi havia un moviment social que no tenia aquet perill y aquet moviment portava 'l nom de Catalanisme. No havia tingut may quefes ni 'n volia, no havia fet may política y 'n renegava y en aquet exercit de reivindicació s'hi allistava tothom que sentia set de llibertat y se trobava net d'ambició. La pasta del catalanista no era gens ductil pera poguer pastar ab ella figuras decorativas pera 'l Congrés, ni galls de pansas pera 'l Municipi, ni cosas pera omplir els buyts de la Diputació provincial, y sense aquesta ductilitat que tant els ennobia, 'ls catalanistas seguían avant en el camí emprés, sense ensopegadas, sense indecisions, sense llyutas miserables, ab el cap alt y el cor net.

Un día una sirena va apartar del camí a uns cuans companys y el Catalanisme seguí avant prescindint dels fugitius qu' ab sa ambició tant ó d'hora li haurían fet nosa perque tart ó d'hora l'haurían exteriorisada, y las llyutas polítichs ab son seguit de miserias y baixesas no 'l corromperen el nostre moviment.

Sols y fermes hem seguit avant, sense preocuparnos de la política dels altres ya que 'l Catalanisme no havia de baixar de nivell convertintse en un partit polítich, mes tot d'un plegat ha semblat com si 'l nostre moviment s'encallés en el camí ó com si volgués tornar enrera. S'ha iniciat la indecisió com si no tinguéssim fermesa de conviccions y s'ha iniciat de fet per mes qu' ab las paraulas sembla que 's pretengui desmentirho y dich que s'ha iniciat no més, perque 'l mal sens dupte té encare remey. May el Catalanisme s'havia preocupat de las llyutas polítichs de ningú, ni tant sols de las dels qu' avuy se diu que son *afins* reconeixent ab aquesta paraula que son diferents; may el Catalanisme s'havia ficat en llyutas electorals per altre cosa que pera ferne resaltar la seva miseria, y avuy ha arribat a aconsellarho ab una forma que portava ribets de manament; may el Catalanisme havia baixat del seu pedestal pera pactar ab ningú y avuy reb ab afalachs una projectada concordia que 'l rebaixaría; may el Catalanisme havia usat d'altres medis per sa unitat de criteri que de la convicció, y avuy ha arribat a inventar una mena de disciplina que 'l desfigura; may el Catalanisme havia cohibit la llibertat individual de ningú, ell que llyuta pera conseguir una llibertat colectiva, y avuy alguns han arribat a negarla. En una paraula, may el Catalanisme s'havia decantat ni havia desmerescut en res y avuy s'ha encallat, ó torna enrera, ó segueix un viarany escabros que ni li cuadra ni 'l dignifica.

Mes com hi dit mes amunt, la cosa està tot just en iniciació y es humá y es noble senyalar el defecte pera que s'hi pugui posar remey. Alerta companys: que 'n fugi 'l nostre moviment del camí projectat perque si no ho fá, caurá fatalment en un abisme. Si segueix avant, si s'enfanga del tot, esdevindrà un partit polítich y ay d'aquell día, que 'l fi del Catalanisme será un fet; no, si 's vol, el fi material que 'l faig desapareixer del tot,

sino 'l fi moral que 'l presentarà ab un tò d' esterilitat que farà vergonya.

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

Bonà plantà y bonà terrà

No fá pas gaires anys que contemplant el terror de Catalunya s' hi veyan unas extensions de vinya morta que feya feredat; fullas esgroguehidas secas y arrugadas penjadas d' uns serments raquitichs y cayguts era tot lo que 's veyia arreu de la nostre terra. El fruit donava poch such y quasi tot dolent, y á mida que passavan anys els cepes mes malats que may y sense vi las botas. La filoxera d' en mica en mica habia xuclat la sava y corsecat la planta no quedaba altre remey que plantar vinya nova.

Si no que la vinya que de nou se plantés no podia esser com aquella perque hauria fet la mateixa fi que l' anterior o sigui morta per la filoxera, habian d' esser uns cepes mes resistents que no 's deixessin corsecat per aquell animala y tot seguit se vegé que las varietats americanas resistían tant temible malaltia.

Trovat aquet remey, ben prompte per tota nostre terra comensà la plantació de la nova vinya que dintre de poch anys habia de donar fruits abundantissims que omplirían de vi els cellers de Catalunya. Ab quin afany nostres pagesos comensaren la feyna, quin bé de Deu de cepes novells, quina esperansa pel esdevenidor de nostre terrà! Benehida sias terra americana que 'ns portarés un raig de salvació; benehida per sempre sias tú terra verge que 'ns donarè l' empelt que resisteix la filoxera.

Avuy, d' aquella época de miseria y raquitisme per la vinya, han passat uns quants anys; an el terror de Catalunya de vinya vella n' hi ha molt poca, quasi tot está plantat de cepa nova. Encare que petits creixen enfanosos els cepes que han de nodrinos demà portantnos nova sanch en las nostres venas; plens de sava els serments verdas las fullas la vinya comensa ja á fer goig are sols falta assononar la terra, pera que tinga bons materials per aguantar la planta.

Las varietats americanas ens donaren un element de vida, mes no es tot lo que 's necessita pera que la filoxera mori d' un cop an el terror de Catalunya. De poch ens serviria la nova planta si no aportessim nous elements á la terra que servintli de confort la fassin creixer robusta y ferma y estiga en condicions de resistir las infeccions parassitaries. Netejema de pedruscall y malas herbas, nudrimla de bons materials si volem que l' empelt americà dongui bon vi quant sigui l' hora.

No fá tampoch gaires anys que an el camp de la conciencia catalana tot estava pervertit fins al punt que la nostre rassa havia perdut l' idea de la seva personalitat substituint ab costums exóticas y disfressant ab manifestacions postissas l' anima del poble català.

Política y socialment anavam á desapareixer quant alguns bons catalans ressucitant l' esperit de la terra reclamaren l' esforç de tots els germans de patria pera portar avant la redemptora obra; mes sas predicas no foren escoltadas fins que l' Estat espanyol sufrí en terras americanas el mes gros dels fracassos; com per la vinya filoxerada l' empelt de varietats americanas, foren aquells aconeximents, la idea nova que despertá el desitj de llibertat á molts cervells, la salvació del poble. Procurém també que las novas teorías germinin en terror sá arrancant de la conciencia catalana tots els vicis y defectes que feren arrelar las ideas devastadoras que fins allavors imperaban; procurem que cap dels procediments corcats que serveixin de fonament á la política xorca ens serveixin á nosaltres á fi de que no creixi en nostre camp la filoxera.

Que las novas ideas arrelin en terra ferma y assonada ab bons elements de vida pera que creixin robustos y corpulents els organismes defensors de Catalunya.

J. M.

Defectes de rassa

n dels mes grossos mals que la dominació castellana ha fet á Catalunya y que costará mes de subtreure'sen ha sigut sens dupte, la degeneració de la nostra rassa, degeneració que la trobo senzillament comprensible desde 'l moment en que lo nostre poble ha restat, desde la perdua de sa personalitat política en la mes completa nulitat. Per tant els que ab un mal entés patriotisme creguin que la rassa catalana es la més privilegiada del món, amagantli sos defectes, ab major ó menor intensitat arrelats, están en un lamentable erro, ja que al nostre entendre no deuen amagar-se jamay los propis defectes, sino que al contrari deuen esser de tots coneguts y estudiats, pera que tingan prompte y radical esmena. No hi ha ningú que dubti de que 'ls catalans d' are no som los catalans d' avans ab sas bellas cualitats, si be no serém tant pessimistas de creure qu' aqueixas hagin desaparegut del tot, pero lo que sí sostindrem, es qu' aqueixas bonas qualitats, s' han barrejat ab las dolentas del dominador, produhint la exageració de caràcter, que 's lo primordial defecte de que patim, y aqueixa exageració la veurá lo menys llest per mica que s' hi fixi pel contrast gens normal d' accions y sentiments de nostre poble, sempre contraproduhent.

En l' instint innat á la rassa catalana de no enlayrar á homens, havem caygut en lo defecte, sempre exagerant, de no deixar sobrepujar al qui val ó sobresurt en quelcun ram de l' activitat humana, y aixis es que nostres literats, nostres artistes, hagin d' emigrar en no petit nombre de nostra Patria, pera pegar guanyarse fora d' ella una reputació qu' aquí molt difícilment haurian pogut obtenir, y com á efecte contrari, un cop descuberts fora casa, allavors los aixequem en lo mes enlayrat lloch. Y seguint lo mateix procés moribós, heretant lo idealisme castellà, enlayrem ab molta frecuencia insignificants figuras en l' ordre positiu, á causa sempre d' un mesqui interés merament polítich, y com á efecte d' un nefast enluhernament; y aixó fa qu' encare que siguem analitichs, detallant, detallant cayem en los mateixos idealismes que volem evitar. Encare conservem nostre caràcter viu y decidit, probas ne son la industria y lo comers, poderosamente desarrollats, pero 'ns deixem dominar per la xerramecra dels polítichs d' ofici. Pretenem esser molts vius y 'ls vius veritables ens fan seguir com á remat de xays: qu' ho diguin las llyutas polítichs, ab tant entusiasme seguidas per nostres avis en la fa prop passada centuria en quinas lo poble català hi ha jugat un gran paper. Are mateix en l' anomenada *questió social*, la entenimentada y laboriosa classe obrera de Catalunya está subordinada á las trapacerias y malas arts d' uns cuants vividors, oblidant la sabia màxima d' en Marx de que *los obrers deuen redimirse per ells mateixos*.

Ja avans havíam experimentat aqueixa falta de personalitat ab motiu de la guerra tant fatal per Espanya ab los Estats Units d' America, en que lo nostre poble, s' entregá d' una manera lastimosa á un estupit patriotisme, oblidant la nostra dignitat, y fent un paper ridicul devant l' univers enter.

Los temperaments práctichs no han desaparegut de Catalunya, pero qui sap si mes haguera valgut; donchs s' han convertit en afany de prosperar materialment oblidant sos debers morals y convertintse en llastimosos pobres d' esperit. Aqueix temperament práctic mal entés ens ha portat a que aquí Catalunya no tingui la deguda acullida tot lo que á la bellesa y espiritualisme del anima se refereix y qu' enterrem capitals y mes capitals en fer cosas grans, sense mirar si serán grans cosas.

Y no es una proba de que 'l caràcter genuinament català está decaygut, quan veyem al poble contribuir ab gran entusiasme á la erecció d' un monument al Dr. Robert, quins tant bescantats mereixements com á patriu no discutiré ara, y encambi permeti que la Diputació provincial, entitat eminentment burocrática, prengui la iniciativa d' aixecarne un al il·lustre, al incomparable Verdager, gloria de nostra terra, mártir de las baixas passions dels que are mateix han fet la comedia d' honrar la seva memoria, y de que la suscripció ab aytal

objecte oberta sigui encabezada por S. M. D. Alfonso XIII (q. D. g.) ab 2.500 pessetas, cantitat potser demandada al sortir d' una *corrida de gala*?

Un prech als *evolutius*: que pensin una mica sobre lo dit, qu' es molt poch, y lo que resta per dir qu' es molt, que pensin y meditin, y ens diguin, que 's lo mellor, anar seguint aqueixa corrent d' ayguas impuras y fer lo joch dels vils faritzeus que trevallan la completa perdició de nostra Patria; ó be navegar contra corrent, dignificant al poble, ensenyal á esser conscient en sos actes, despullarlo d' aqueix habillament postis que 'l denigra y prostituix, verificant aqueix indispensable sanejament, acabant ab tots los defectes, producte d' implantació de costums exóticas.

Lo primer es mes fàcil y sempre s' en treuen recompensas qu' alaguen al individu, encare que fereixin á la colectivitat; lo segon camí jay! es tot plé d' espinas y no don de costum mes recompensa que la palma del martiri, y aixó no ho volen de cap manera els *práctichs*, encare que sia aqueix l' únic camí dreturer que porti á la tant desitjada desllurancía.

FRANCESC P. CURET

ENGRUNAS

Com si la mania de l' uniformitat política no hagués suferit prous daltabaixos, com si no estigués encara prou desacreditada, com si no significés res el clam de descentralisació y d' autonomia que de tot arreu s' aixeca, els impenitents centralistes sempre conserven aquella frescura que tan els caracterisa: son incorregibles. Aquesta consideració ens l' ha suggerida el programa oficial de preguntes que ha de servir pera 'ls exercicis d' oposició á la plassa vacant de secretari de sala d' aquesta audiencia. Diiu aixis la *questió 36*, demostrant l' intenció mes perversa:

«¿Que Instituciones del derecho civil foral de Cataluña pueden por su poca trascendencia suprimirse para facilitar la mayor unidad posible de la legislación española?»

Nosaltres ja la contestaríam aviat aquesta pregunta. Si una institució bona (com ho son totes les catalanes) té trascendencia social, tan si es poca com si es molta, deu ésser sempre respectada pels legisladors, que en el fet de suprimir institucions contrehen gravíssima responsabilitat devant de l' Historia.

Entre la discussió del Missatge els debats polítichs, las interpelacions y altres camandulas, an el Congrés els diputats espanyols, ens llauran la felicitat que dona bó de veurer.

No s' hi tractarán grans problemas ni s' hi solucionarán cuestiones d' interés pera el poble, pero entre brometas y escándols, el parlamentarisme fa sa via per vergonya d' ells y per desgracia nostre.

Entre 'ls discursos notables que s' hi han pronunciat, mereix especial menció per lo trascendental del assumpto, el d' en Romero Robledo que emplea duas sessions pera demostrar que 'l Concell Suprem de Guerra y Marina faltá no concedint la Creu llorçada de Sant Fernando al general Monet. Com si no 'n tinguessim prou de creus per arrossegar.

Per lo que digné en Romero, el general Monet feu grans heroicitats á Filipinas y després dels valiosos serveys prestats á la patria, are l' hi regatejan una creu que 'l pobre home ha de menester com el pá que menja.

Altre assumpto de trascendencia pera el país y que també doná molt de joch, fou la disputa que tingueren en Marencó y el ministre de la Guerra. L' un y l' altre comensaren á treure roba bruta y com que quant s' ensenya s' ha de fer veure que s' hi dona una ensabonada y algún cop de picadó á fi y afecte de que 'ls babaus se creguin que la netejan, entre cop de picadó y ensabonada la discussió degenerá en disputa de safreig.

Sort que 'ls parlamentaris espanyols tenen corretja llarga y entre aixó y las bonas personas que intervingueren calmaren l' excitació dels dos militars y tot acabá com de costum en pau y alegria.

Qui no té ni un moment de repós ni un borrall de alegria es el pobre poble que l' hi carregan constantment á las espatllas un pes massa feixuch per las pocas

foras que l'hi quedaran.

Si no que no pot queixarse del tot perquè a lo me- nos els seus diputats el distreuen una mica desde l' Congrés.

Sense l' espectacle de la Càmera popular fora molt aburrida la vida del contribuent espanyol. Ja que 'ns fan pagar al menos que 'ns diverteixin. Es per l' únic que serveixen els diputats: per fer 'broma a las costel- llas dels electors.

En Rusiñol, al parlar an el Congrés de la cuestió so- cial, digué que a Barcelona la cosa pren cada dia mes mal aspecte y excitá al Govern á que fassi alguna cosa pera ajudar la seva solució. En Maura, que era el picadó de tandra, (dissimulin la comparació però) es la mes apropiada) creyentse posar una pica en Flandes l' hi contesta que l' Govern no sab que ferhi, que si ell té al- guna solució que la digui y si an els sabis de Madrid, els sembla bona ens farán el favor d' aplicarla.

D' aixó en dich tenir el tel tallat de bona llevadora. Se coneix qu' en Maura te unas butxacas com un sarro y una barra que ni la d' en Romero.

¡Qué l' Govern no sab que ferhi!! donchs qu' hi ha de saber, l' emperador de Rússia? Tenen molts bemols els estadistas d' Espanya, molts bemols y molta saís- façon, que diuen els francesos; fossin interessos seus ja hu sabrian la manera de arreglarho, are com que 's tracta d' interessos de Catalunya y ja fa molts anys que 'ls de Madrid sembla que estigan interessats en fernocho anar tot en orris per aixó es que no saben que ferhi.

Be saben enviarnos ximplas á sou que ab-sas prédi- cas de destrucció y sas teorías xorca sembran no mes que odís y buscan la ruina d' aquesta terra que no ha fet altre peccat que aguantarlos y tenishi unas conside- racions que no 's mereixen; be saben carregar tributs y mes tributs al agricultor, comerciant, industrial y fa- bricant que are mateix se fara impossible la vida an aquesta benehida terra catalana que ha de aguantar els vicis de tants y tants de polítichs y la miseria de tot Es- panya; be saben fer projectes d' escuadras inútils que sols serveixen per ferlos fer papers ridículs y alimentar á una colla de sangoneras; be saben, en una paraula, delmar ab sos desacerts las pocas fonts de riqueza que 'ns quedan y mal baratar nostre hisenda satisfent sos vicis y sas conspicuencies en las sacrilegas bacanales de la política.

El Govern no sab que ferhi!! donchs que 'ns deixi governarnos á nosaltres, que deixi á las iniciatives nos- tres l' arreglo d' un problema que si no l' solucionessim del tot quant menos l' arreglaríam en part, mes al fer- ho que abandoni la tiranía y el despotisme que 'n forma de centralisació enervant y aclaparadora, agarrota els cervells, lliga de mans y priva fins de las mes lliures manifestacions als pobles.

Que 'ns deixi á nosaltres governarnos, llegislarnos y administrarnos y veurá com la cuestió perdrá la mei- tat de l' agró que avuy té gracias als seus desacerts y á las sevas injusticias.

Mes no hu faran: confesan sa impotencia y la seva ineptitut però l' orgull de rassa no 'ls permet deixar la presa, l' honor nacional mal entés hu priva, la fam- farroneria tradicional del seu génit ne valdria de menos.

Segueixin ells ab sa política de destrucció y seguei- xin acaparar tot lo que puguin, que l' poble catalá co- mensa á desvetllarse y tart ó d' hora sabrá reconquerir lo que 's de lley y de justicia.

Els carrils d' Espanya semblan la Marina de idem; aquí catich allá m' aixeco á pás de arissó van fent sa via, sense amohinar-se per res; del servey l' empleats no 'n parlem porque fá llástima; del material com que encare 'n fá mes, tampoch hem de parlarne; del estat de las vias tampoch en parlaríam si no que una calamita sobrevinguda ens hi obliga.

Ens referim á l' ensorrament del pont que sobre el riu Najerilla hi ha prop de Cenicero; com qui no diu res la desgracia ha produhit mes de trenta morts y un cen- tenar de ferits cosa que segons diuen fou deguda al poch cuidado de la companyia y a la pessima organisa- ció d' aquesta mena d' inspeccions.

Desplomarse aquet pont y venir una pluja de de- nuncias d' altres ponts que 's trovan en idéntica situa- ció va ser tot hu, de manera que lo estranyes que cada día no hi hagin calamitats com aquesta.

Lo mes curiós del cas es que no fá gaires dias el

govern perdonava algunas multas imposadas á com- panyias ferroviarias com pera indicar que si bé las in- fraccions y faltas, de moment se castigan, mes tart fan els ulls grossos á fi y efecte de que tingan el material y vias de la manera que millors les convingui.

Y després de tot aixó diguin vostés mateixos á quin altre país passen aquestas barbaritats. Que 'ns en- denhen tenir d' enveja y de malicia á Turquia, porque an aquet país haviat els en podem donar quinze á tren- ta, y aixís y tot la partida es d' ells, vull dir dels es- panyols.

Copiem de «El Globo» el següent parrafet:

«Un aficionado á estadísticas decía ayer en los pa- sillos del Congreso que cada sesión venía á costar al país 10,000 pesetas, teniendo en cuenta que no se cele- bran al año más de cien sesiones.»

Y pera completar el càlcul no estará demás que l' mateix articulista ens espliqui la manera com passen el temps els diputats que tants diners ens costan.

«Romero Robledo ha consumido cuatro medias se- siones en pedir la cruz para el general Monet. He ahí una cruz que cuesta a España 20,000 pesetas.»

Blasco y Soriano invirtieron otras dos sesiones en su contienda. He ahí que el honor de cada uno de estos caballeros, cuesta al país otras 10,000 pesetas. El hon- nor de Sánchez de Toca y Marengo, mancillado y lava- do en una sola sesión, nos ha salido más barato. A 5,000 pesetas cada uno.»

Ya hu veuenh si ens hu fan baratet, cincuenta mil pessetas d' honor en cinch sessions, no podem pas dir que l' honor nacional vaigi de baixa.

Després d' un discurs pronunciat an el Congrés por el diputado obrero de Barcelona, el president de la Càmera popular li feu enviar un paquet de caramet- los.

A primer cop de vista la noticia sembla que no té importancia, pero á mida que un s' hi fica, mes va ve- yent la transcendencia de la finesa y... l' utilitat d' en- viant diputats á Madrid.

Un paquet de caramellos posats á la confiteria no volen dir res, pero si un considera que son en el Con- grés en mans de tot un Villaverde que 'ls regala á l' Anglés, creguintme, uns caramellos posats en aquestas condiciones, mes que caramellos, son tot un poema.

D' un paquet de caramellos aixís, s' en podria fer un drama. Un tractat de filosofia s' en podria fer d' aquet paquet de caramellos.

Mirat per sobre, sense profundisar gaire, jo veig en un paquet de caramellos regalat y assaborit lo se- guent: galanteria, adulació, caracter femella, dolor, salivera, mans que s' enpastifan, perversió de gustos, sequedat de boca, mal de caixa, galta inflada, indigestió, mal de ventre y... una rassa morta.

Y si d' aixó no s' en pot fer un tractat de patologia social, vostés mateixos, no sabria pas que donalshi mes.

¡Oh, la propaganda dels diputats!! És la salvació de las ideás.

Altre volta han anat en doyna La Marsellesa y l' God save the King.

El sobirà successor dels Napoleons emperadors, ha tornat la visita al altre sobirà successor del ciutadà Cromwel. Els dos parents, Monsieur Loubet I y Sa Magestat Eduard VII, s' han saludat, democrática- ment, estrenyentse afectuosament las mans.

Me sembla haber llegit, que si tots dos personatjes fossin d' igual categoria, es á dir, que tinguessin tots dos el títol de Rey, a las horas s' haurían abressat, al veures, perquè l' parentiu seria mes próxim. Crech que tots els reys son cosins germans.

N' obstant, jo estich en que tots dos ho son de reys. L' un, ho es á plasso fixo y l' altre ho será mentres vis- qui, si no hi ha cap ordre en contrari.

¡Quin fàstich li deu fer l' humanitat al vellet Kru- ger!

Fransa, la caritativa Fransa, la patriótica Fransa, la que no volia oblidar la humiliació de Fashoda, la nació apassionada del poble boer la que rebé ab palmas als generals vensuts de la República mártir, estren- yent carinyosa la ma, encare enrogida per la sanch, que ab la rialla cinica dels diplomatichs, li allarga la Inglaterra, l' altiva Inglaterra... ¡Oh, quin assumpto

tan inmens pera un cuadro!

No es pas la sinceritat, la noblesa de sentiments ni l' altruisme la causa d' aquestas visitas que molt sovint tenen loch entre 'ls quefes d' Estats. No es el desitg de pau, nó, el motiu que las inspira, sinó la por de la gue- rra. No 'ls visitan may els poderosos als pobles esclaus, sinó que visitan als forts, als temuts, als altres podero- sos... ¡Oh, quin fàstich, quin fàstich!

Y vingan iniquitats y injusticias. Mentres á Lon- dres aixordava á las multituds l' inmens burgit de las festas, ¡quin plorar y quinas besades devían sentirse á las nits, entre 'ls fochs-follets, allá en els hermots iso- lats del Transwaal!

Aboca, barret de copa.

Ab tot el valor que dona el carrech, un diputat di- gué en el Congrés que las passadas eleccions foren un mirall de legalitat, tant que no 's recorda d' haberne vist altres d' iguals ja que ni las que feu en Pi y Mar- gall foren mes legals que aquestas.

Y que hu va dir sense immutarse per res y ab un aplom que feya feredat. Sense coneixel un home aixís ja casi els puch assegurar que á lo menos ha quebrat una dotzena de vegadas porque ab la serenitat que de- mostra es capás de ferse passar per emperador de Ru- ssia en la mateixa ciutat de Sant-Petersburg.

Cuant llegeixo noticias d' aquestas els confeso que no sé ahont soch; lo mateix me té passar per Sierra Mo- rená ó pel coll de Moncada com per la plassa de Ca- talunya, per tot hi veix proa seguritat.

Si ens han de creure á nosaltres fugiu d' Espanya porque aixó cada día está pitjor; tot plegat té un color que no 'ns agrada.

Hi ha cada foc de moralitat qu' empesta.

LA ESCUADRA.—El Sr. Sánchez de Toca se pro- pone que la escuadra realice este verano prácticas en el Mediterráneo.

Aixís mateix: sense una lletra mes ni una paraula menos; ab aquest lacanisme esferehidor del telégrafo; sense parlar de casas de socorro, d' hospitals de sanch ni de Creus-Rojas... ¡Cruels!

Al menos anessin á la mar gran que ja te fama de fer desgracias... ¡Ay pobre Mediterrani, ay pobres po- bles de la costa, ay pobres de nosaltres! Per què, á la cuenta, ab aixó no hi valdria posar aquella bandera blanca que deya en Girona llavoras de la Marcha de Cádiz y de la MARXA DE CUBA.

Si vostés no volen tenir remordiments á la concien- cia, avisin als parents y á las familias conegudas y va- ginsen á Madrid qu' es al mitj mateix del Centro y ahont, per are, no hi arriba la mar, ni hi arribarán las desgracias, ni 'ls ays esborronadors de las victimas.

De manera, que ja ho saben: terra endintre y sal- vis el que pugui; en tot cas que rebin els peixos.

SINCERITAT

De la important «Revista de Economía y Hacia- da», que 's publica á Madrid, copiem els següents tros- sos d' un article titulat «El presupuesto de la vulgaridad», que contenen un conjunt notable d' observacions y de veritats, en forma de floretas mes ó menos verino- sas, dirigidas al Estat espanyol que 'ns perdona la vida:

«¿Qué Marina chilla y pide más dinero para continuar sosteniendo el parasitismo de los arsenales y la holgazanería de marinos de tierra adentro? Rodríguez San Pedro otor- ga generoso los aumentos de esas cantidades, que por lo fácil y pródigamente que las concede, parecen dinero de los accionistas de la compañía del Norte de España.

«¿Qué Maura se pone fosco y quiere más Mausers, más bayonetas, más Guardia civil? No hay discusión. Le son otorgados á Gobernación tres millones de aumento, y no se discute más.

«No se aumentan los gastos de instrucción primaria, y en cambio se aumentan los soldados y la Guardia civil; no se aumentan los créditos para caminos y carreteras, y en cambio se disminuyen los destinados á pantanos; no se aumenta ni un céntimo en lo que significa progreso, y en cambio se aumenta la burocracia, el parasitismo militar,

los gastos oficiosos, los gastos de material en que siempre hay su poquito de ganga y chanchullo.

«Este presupuesto es un salto atrás, es un retroceso, es una muestra de que aquí no hay redención posible mientras los hombres que rigen los destinos de la política española, así los de uno como los de otro partido, no tengan energía suficiente para acabar con los excesivos gastos militares que abruma con su enorme pesadumbre, con la burocracia que absorbe todos los jugos de la Administración pública, y cohibe la marcha rápida de los negocios del Estado; con el rutinismo en que se inspiran todas las leyes, reglamentos y disposiciones administrativas que en el presupuesto de gastos se reflejan como si fuera en su espejo más fiel.

«Por todo este presupuesto presentado a las Cortes no se circula ni un átomo de vida, ni una ráfaga de europeísmo, ni una idea nueva, ni el esbozo siquiera de un proyecto de ley de aquellos que, en otros países que, cual España, sufrieron grandes desastres, contribuyeron a llevarlos a su prosperidad. Leyéndolo, no sólo parece que se han perdido las colonias, que hemos sufrido un enorme desastre, que ha perdido España la leyenda de su valor, la fe en sus fuerzas, sino lo que es peor, parece como si nunca hubiese existido el problema colonial, como si una tremenda debacle, no hubiera revelado al mundo que España es un país sin ejército, sin marina, sin instrucción pública, sin administración, sin cultura, con once millones de analfabetos, con producción escasa, con tierras incultas.

«El presupuesto de gastos de España es y ha sido, tradicionalmente, el presupuesto de un país agotado por deudas, aplastado por las cargas del pasado, abrumado por gastos militares, superiores a sus fuerzas, ahogado por una burocracia cominería e ignorante, impropia para las grandes necesidades que la transformación del país exige.

«No habrá seguramente proyectos de escuadra, porque el país la rechaza, porque el país no la quiere, porque el país está cansado de ver tirar al mar el dinero que destina a las fuerzas navales; pero no habrá tampoco escuelas, ni caminos, ni pantanos, ni canales, ni mejora de los servicios, ni disminución de empleados, ni aumentos de sueldos, ni se emprenderán aquí, por ahora al menos (por ahora) estiga tranquilo y no tenga esperanzas, ninguna iniciativa que, inspirada en patrióticas aspiraciones de reconstitución del país, contribuya a cambiar el carácter de esta vieja España. LA MAS ATRASADA, LA MAS INCULTA, DE TODAS LAS NACIONES DEL CONTINENTE.»

¿Eh quin acabament tan bonich?

Tot això, ja ho sabíem nosaltres, però es molt curiós que ho digui un periòdic de Madrid, i un periòdic més tècnic que polític.

¿No 'ls hi sembla que comeusa a anar molt malament tot allò?

Llàstima que la afinitat ens ha trastornat una mica.

Sóm allà 'hont eram

NOSALTRES, els joves, catalanistes vells com podem dirnos; joves per trovarnos en plena joventut dintre la vida del home; catalanistes vells per fer ja alguns anys que breguem en pro de las reivindicacions de nostra Patria; nosaltres, qu'hem dedicat i dediquem encara tot el nostre esforç i totes las nostres energies al manteniment de la puresa del ideal que perseguim i que per tal motiu, habíem tingut sempre al nostre costat als prohoms del Catalanisme, avuy, ens trovem poch menys que menyspreuats per alguns d'aquets mateixos. ¿Quina 'n serà la causa? jo, crech endevinarla.

L'èxit, que 'n malhora sigué per el Catalanisme, d'aquelles primeres eleccions de diputats a Corts, en quinas hi triomfaren quatre candidats regionalistas re-

portà tal confusió dintre 'l nostre camp que avuy dia encara 's fa difícil entreveure la seva orientació.

La possibilitat de pòguer ésser posseïdor d'un acta de diputat o de regidor ha fet canviar de modo de pensar, en qüestió de procediments, a alguns dels nostres correligionaris. ¿Es llògic, tal procedir, després d'efectuarse llargues campanyes en mitjins i periòdics, combatent l'actual sistema electoral? ¿Quin concepte pot formar el poble de nosaltres? Ab tal contrastit podria aplicarnos mol' be aquell adagi de la guineus.

Apart d'això, suposant que 'l Catalanisme no hagués fet may la contra an aquet sistema d'eleccions. El tenir cinch o deu diputats al Congrés, ¿pot reportar algun profit a Catalunya? Jo, ho he preguntat, un per un, a diferents companys, d'aquets que s'han tornat evolutius a darrera hora, y no 'n he trovat un de sol que m' hagi respost categòricament que sí. Donchs, ¿perque gastar energies? perque perdre 'l temps miserablement? Ab tal procedir no 's fa mes que posarse al nivell dels ja gastats partits polítics a la madrilenya.

Are, que las darreres eleccions no han tingut l'èxit de las primeras, son alguns, encara que pòchs, que ja s'han adonat del seu erro. ¿Quin ha sigut el motiu del seu nou cambi? ¿el desengany de no guanyar o bé 'l convenciment de que anavan per mal camí? Si ha sigut això últim, enhorabona.

Nosaltres, donchs, podem estar satisfets de no haber contribuït per res en aquest aixalabrament. Som allà hont eram, seguint el mateix camí de sempre propagant las Bases de Manresa ab tota la seva integritat. Nostre procediment, per ara, es la propaganda, res mes que la propaganda, quant aquesta no s' hagi de menester, allavors farem lo que creguem convingui mes a Catalunya.

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

NOVAS

El dia 5 del corrent el nostre Director donà en el local de la «Associació Popular Catalanista» la primera de la tanda de conferencies organizada per aquella societat.

Explica 'l conferenciant els orígens de las nacionalitats catalana y castellana remarcant els elements de distinta procedencia, indo-europea en la primera y semita en la segona que contribuïren a sa formació. Feu notar la semblansa del caràcter del poble castellà ab els pobles que poblaban la antiga Siria y feu un paralelo entre las lluytas que sostingueren els grechs y romans contra 'ls persas y cartaginenses respectivament ab la que han sostingut moltes vegades las dos rasses mes oposades que poblaban la península ibérica.

Mostrà com el fet de Casp mes que la causa de la decadencia de Catalunya fou la consecuencia de las teorías uniformistas que importadas del Orient tendían a ensenyorir-se de l' Europa.

Feu esment del esperit de rassa despòtic y absorbent, pero enèrgic y constant que informa al poble que dirigeix els destins del estat espanyol: esperit que s' ha anat infiltrant de mica en mica en l' ànima del poble català fentli perdre bon xich sa fosomia propia.

Combaté la teoria de que Catalunya imposà son criteri a Espanya donchs ens pot passar un cas molt semblant a lo que passà a Grecia quant la conquesta de l' Assia per Alexandre 'l Gran, que enlloch d'introduhir la gran cultura d'aquella noble nació als decadents imperis asiàtics, incapaces de regeneració, s' infiltrà del vici d'aquells que mes tart habian d'aniquilarla.

Finalment feu veure la inutilitat d' acudir a Madrid pera obtenir el reconeixement de nostra personalitat, la persistencia dels governs centrals en negar tot quan pugui ser reconeixement dels drets de nostra patria, senyalant hon habiam de trobar el remey veritable.

Fou molt aplaudit.

Molt interessants han resultat les tres conferencies que en el Orfeó de Sans ha donat nostre amic n' Aureli Capmany sobre l' origen y historia de l' institució del Somatenent. Comensà explicant l' etimologia d' aquet nom desmentint la procedencia de som atents afirmada per l' historiador Bofarull y provant ab textos recollits dels arxius que procedeix de l' expressió so emetent, perque per regla general tota la gent armada acudeix a so emetent, això es, al so que emet o

donà la campana en senyal d' alarma. Al parlar de l' època del comte Ramon Berenguer III, feu una conmovedora descripció de la traslació de les despulles del gran comte al any 1893 desde la Seu de Barcelona al monastir de Ripoll recentment restaurat, fent remarcar com en tots els punts hont se trobaren somatents armats, aquets presentaven les armes y altres feyen els honors reals al passar el tren que conduïa tan gloriosos restos. També explicà detalladament lo que significava la pau y treva, institució tan sabia y justiciara, que ab rahó pot afirmarse que nostre poble s' anticipà una centuria a la cultura general d' Europa, donant aixis una prova d' ésser perfectament apte pera governarse per si mateix.

Y després de fer un resum dels fets mes memorables dels regnats de Jaume 'l Conqueridor y Pere III, llegí el decret del duch de Berwick del any 1714, suprimint la benemèrita y popular institució del Somatenent. Dit treball valgué al conferenciant molts aplaudiments y felicitacions.

Ab assistencia de nombrosa concurrencia, tingué lloch lo dia 4, organizada per la Agrupació «Bach de Roda», una vetllada necrològica dedicada a la memoria del gran poeta é insigne patrici Mossen Jacinto Verdager, que resultà notable per tots conceptes. En lloch preferent hi figurab lo retrat del incomparable cantor de La Atlàntida y Canigó. Comensà l' acte En Joseph M. de Sucre, quin llegí un ben es. crit trevall. Foren llegidas varias composicions de Mossen Cinto, d' en Costa y Llobera, Delpont y Pagano. Clogué la sessió un parlament del President de la Agrupació en Francesch P. Curet, en quin feu la apologia del poeta y del patrici, fent atinades consideracions sobre la influencia exercida per l' obra d' En Verdager en lo renaixement y purificació de la llengua que tant enaltí, aixis com la poesia popular.

Ha sigut elegit per unanimitat president del «Ateneu Barcelonés», l' il·lustre escriptor en Joan Maragall.

Ab gran solemnitat se portà a cap lo dia 5, la traslació dels restos d' en Verdager a la tomba definitiva, a quin acte hi assistí nombrosa gentada desitjosa de rendir un tribut de respecte y d' admiració envers lo qui en vida fou nostre gran y may prou plorat Mossen Cinto. L' «Orfeó Català», ab sas tres seccions, entonà ab la justesa y sentiment de costum lo Libera me Domine, de la missa de Requiem d' en Victoria. Era objecte de tots comentaris de que entre las diverses comissions no hi figurés cap representació de la Diputació Provincial, quina entitat ha prés la iniciativa d' aixecar al poeta un monument nacional.

Ha quedat constituïda dintre de la Unió Catalanista una comissió al estil de las existents de propaganda, financiera y jurídica, que s' anomenarà «Comissió benèfica La Reixa», deixant per lo tant d' existir com a Agrupació.

Lo Centre Popular Catalanista de St. Andreu de Palomar, s' ha traslladat al carrer de Casas-Novas, núm. 48.

Lo dia de St. Pere, va tindre lloch a La Bisbal l' acte de descobrir las làpides de la plassa de Mossen Cinto y carrer del Dr. Robert. Lo mateix dia en el teatre, se celebrà un meeting de propaganda en quin hi prengueren part los senyors Martinez y Serrià, Linares, Planells, Torras y Sampol y Campmany, resumint los discursos lo president de la Unió Catalanista Sr. Roca. Tots los oradors foren xardorosament aplaudits.

La Associació Democràtica Catalanista «Lo Tràngulo» de la Barceloneta, celebrará lo diumenge dia 19 una vetllada de propaganda en quina hi pendrán part los Srs. Arniches, Crehuet, Capdevila, Folch y Capdevila y Mallofret.

La Agrupació Cafarista de Premià de Mar està organisant un meeting de propaganda, quin tindrà lloch, segons tenim entès lo dia 26 d' aquest mes.

En el concert que donà el dia 12 del corrent a Arenys de Mar l' Orfeó Català, tot hauria anat com una seda si l' autoritat no hi hagués intervingut.

Es el cas que 'l jutge de primera instancia (que se ha batido dos veces contra los separatistas filipinos, per això varen guanyar els insurgents) no sabem ab virtut de quina llei, exigí que col·loquessin una bandera espanyola en el lloch hont tenia de celebrarshi el concert. Un cop colocada la trobà petita y al preguntarli com havia d' ésser, hi ha qui assegura que contestà: MAS GRANDE QUE DIOS.

Tot plegat encengué un xich els cors, y a no desistir de son proposit de tenir pres al President de l' Agrupació Catalanista, ab seguretat que hi hauria hagut un serio conflicte.

Felicitem al guerrero per la seva pensada y l' encoratjem a que continuï la propaganda catalanista.

SECCIÓ OFICIAL

Associació Popular Catalanista

Conferencies per aquesta quinzena:
Dia 19, a las 10 de la vetlla, per En Rafel Folch y Capdevila.

Dia 25, a las 5 de la tarde, per En Bonaventura Riera.
Los temas sobre quins versaran aqueixas conferencies s' anunciarán oportunament en la premsa diaria.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

LA DEVANTERA circularà, igual que anteriorment La Nació Catalana, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus

Una acció	de 100 exemplars,	Ptas. 3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció	de 50	1'80	
Un quart d' acció	de 25	1	
Un vuyt d' acció	de 12	0'50	
Un dotzau d' acció	de 8	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse a domicili.—Aforas de Barcelona: 5 céntims de més per cada envió d' un o més exemplars.—Extrangeri: preus dobles.—S' envia un sol exemplar al qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments a la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fácil cobransa.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No s' tornan els originals.